

Marie Buňatová, Milada Rigasová

Zpráva o výstavní činnosti Regionálního muzea Mikulov v roce 1998

Jaroslav Kadlec - grafika, obrazy, plastika (3. 4.–30. 6.)

Výstava ke 200. výročí vynálezu litografie

V roce 1998 jsme si připomněli 200. výročí vynálezu litografie, jednoho z nej-převratnějších vynálezů v celé historii tiskařské práce. Litografie zlevnila a urychlila tisk textů a hudebnin, umožnila vícebarevný tisk, pronikla mezi umělecké grafické techniky a přímo tak ovlivnila celé knižní umění, ilustraci, plakát a volnou grafiku posledních dvou století. Vzpomínce na tento geniální vynález německého tiskaře Aloise Senefeldera (1771–1834) byla věnována výstava děl akademického malíře Jaroslava Kadlece (1928–1975).

Jaroslav Kadlec se narodil 4. 5. 1928 v Kruševci v Jugoslávii, od roku 1945–1962 žil v Novém Jičíně, později v Praze. Od roku 1952 studoval na AVU v Praze na grafické speciálce prof. Vladimíra Pukla, absolvoval roku 1958 s cenou za soubor litografií ke knize Příběhy tisíce a jedné noci. Od konce 50. let se datuje jeho grafická spolupráce s časopisy (Dějiny a současnost, Za krásami domova, 100 + 1 ZZ aj.) a počátek soustavné tvorby v oblasti knižních úprav a návrhu přebalů gramodesek a filmových plakátů.

Nejvýznamnější složku díla Jaroslava Kadlece tvoří grafika, úzce související s jeho kresebným, ilustračním a malířským projevem. Autora charakterizuje soustavné experimentování s tiskařskými postupy (lept, suchá jehla, litografie) a studium barevné skladby. O tomto „pokusnictví“ pak svědčí každý jeho jednotlivý tisk zachycený v mnohobarevných variantách. Přímná realizace a experiment na poli ručního tisku jsou dílem umělecké tiskařky Věry Nohelové, která dodala Kadlecovým výtvarným představám konečný tvar. Za pozornost stojí především litografický cyklus ilustrací ke knize Pohádky Tisíce a jedné noci, na výstavě představený ve vícebarevných variantách a ilustrace, v nichž se často setkáváme s náměty z orientálního nebo jinak exotického prostředí (Afričanky). Obdobně se Kadlecův kreslířský talent a cit pro barevnost odráží v grafických listech inspirovaných ruskými a balkánskými ikonami a v cyklu leptů „Život ženy“. Téma ženy zpracovával autor od konce 60. let také v dřevěných plastikách. Předčasně uzavřené dílo akademického malíře a grafika Jaroslava Kadlece patří v oblasti grafiky a ilustrace mezi špičkové práce české výtvarné kultury 60. a 70. let.

Neznámá Indonésie (20. 5.–15. 7.)

Jaro a počátek léta na zámku v Mikulově byl také ve znamení výstavy Neznámá Indonésie, zapůjčené muzeem ve Žďáru nad Sázavou. Jejím autorem je Zdeněk Málek, ředitel tohoto muzea.

Výstava obsahovala více než 130 barevných fotografií a trojrozměrných předmětů, které pořídila přírodovědná expedice v Indonésii v roce 1996. Zdeněk Málek se svými přáteli procestovali tehdy velkou část Indonésie, ale středem jejich pozornosti byly především dva přírodní národy, které dosavadní vstupy civilizace neovlivnily, a které dosud žijí na úrovni doby kamenné. Návštěvníci výstavy se tak mohli blíže seznámit s životem a zvyky kmene Naulu z jižních Moluk, ostrova Seram a kmene Dani z Irian Jaya. Výstavu obohatilo promítání videofilmu, který expedice ve spolupráci s ČT v této oblasti natočila. Návštěvníci vernisáže výstavy si jistě odnesli i trvalou vzpomínku na zajímavé vyprávění autora výstavy o této cestě za poznáním.

Jan F. Kovář - Obrazy a objekty (3. 6.–5. 7.)

Výstava obrazů a objektů výtvarníka Jana F. Kováře byla v mikulovské synagoze otevřena u příležitosti 50. výročí vzniku státu Izrael. Jan F. Kovář (*1948), který trvale žije a tvoří v Rožnově pod Radhoštěm, se na ní představil více jak dvěma desítkami obrazů a dřevěných objektů, kterými vyjadřuje svůj osobní vztah k judaismu. Ačkoliv je nežidovským malířem, tématu židovského osudu se ve svých dílech intenzivně věnuje již od roku 1969, inspiraci čerpá ze starozákonních textů i novodobých dějin státu Izraele.

O tom, že patří v současnosti k nejvýznamnějším českým výtvarníkům, kteří se osobitým způsobem k židovství vyjadřují, svědčí i desítky výstav, uskutečněných u nás (Terezín, Vsetín, Velké Meziříčí, Praha, Kroměříž...) i v zahraničí (New York, Izrael, Frankfurt, Krakov, Mannheim ...) i zastoupení jeho děl ve sbírkách ŽO v Praze, Olomouci, Ostravě, v Muzeu ghetta v Terezíně, ve sbírkách Jüdische Gemeinde Mannheim, The Israel muzeum Jerusalem aj.

Ateliér textilní tvorby – studentské práce (5. 7.–30. 9.)

V letních měsících vystavovali na mikulovském zámku své diplomní a klauzurní práce studenti Ateliéru textilní tvorby Vysoké uměleckopřunmyslové školy v Praze. Studenti se představili převážně autorskými tapiseriemi (František Filipi: Obraz, Můj magický svět, Lenka Mašková: Postel pro svobodné pány, Lucie Kohoutová: Kámen a voda), dále malbou na hedvábí (Mirka Šrámková: Krajina, Hana Nováková: Krajina) a textilními instalacemi (Miriam Machová: Libellula Depressa, Nora Fuxová: Křížová cesta, Lenka Mašková: 82 dní – vzpomínky). Tradiční techniku tkaní reprezentoval soubor ubrusů Kateřiny Soukupové. Výstava byla doplněna fotografiemi dalších výtvarných prací (instalace Mirky Šrámkové: Sofa, Lucie Mlynářová: Ryba, Hroucení osobnosti aj.), které vznikly v ateliéru v předchozích letech.

Ateliér textilní tvorby, nyní pod vedením prof. Rozsivalové, má na VŠUP dlouhou tradici, svou koncepcí navazuje na výtvarnou práci prof. Kybala. Vlastní výuka textilní tvorby se zabývá výtvarnými a textilními výrazovými prostředky v celé známé šíři až po autorskou tapiserii, která je doménou oboru. Základem studia je poznání, pochopení a zvládnutí všech technik textilního umění, důraz je kladen na cit pro materiál a řemeslnou zručnost. Cílem studia v tomto ateliéru je výchova textilních výtvarníků se schopností orientovat se profesionálně i umělecky v celém oboru současné textilní tvorby.

Rudolf Gajdoš – obrazy ze soukromých sbírek (18. 7.–30. 8.)

Výstava obrazů akademického malíře Rudolfa Gajdoše, uspořádána k umělcovým nedožitým 90. narozeninám, byla otevřena společně se zahájením 5. ročníku Mikulovského výtvarného sympozia „Dílna“ '98

Malíř Rudolf Gajdoš se narodil 26. 1. 1908 v Měříně na Českomoravské vysočině, od svých 11 let žil s rodiči v Lednici. Po absolvování břeclavského gymnázia v roce 1928 odešel na Vysoké učení technické do Brna, na obor architektury k prof. Fr. Hlavicovi, po roce přešel na Akademii výtvarných umění v Praze, kde studoval nejprve u prof. Loukoty a později u prof. Švabinského. V roce 1935 získal I. cenu Akademie za obraz „Léto“. Od počátku 30. let se v Gajdošově tvorbě objevuje zájem o folklór Podluží a především o jihomoravskou krajinu Lednicka a Valticka.

Umělecky i lidsky významným životním obdobím byla pro Gajdoše léta 1936 - 1939, kdy působil jako umělecký poradce Baťovi firmy ve Zlíně a společně s osobnostmi jako byl V. Makovský, R. Wiesner, K. Hofman aj. stál u počátků zlínské školy umění, na které vedl od roku 1939 obor figurální malby a kompozice.

V roce 1947 se přestěhoval zpět do Lednice a od roku 1951 žil trvale v Mikulově. Ve své tvorbě se stále zabýval tématem lidí a folklóru na Podluží i krajinou Lednicka, ale jeho hlavní pozornost si již trvale získalo město Mikulov. Na svých plátech dokumentoval

stav mikulovského zámku po požáru v roce 1945 a především jeho citlivou obnovu v 50. letech. Sám se účastnil obnovy zámku a poválečné výstavby města návrhy a realizací rozměrných sgrafit a fresek. V roce 1952 vytvořil fresku v kapli na Svatém kopečku, roku 1955 sgrafitovou výzdobu brány domů na Nové ulici, fresku „Vinobraní“ v internátě zemědělské školy v Mikulově, v roce 1960 pak vznikla freska „Oslava jižní Moravy“ v bývalém Sálu předků na mikulovském zámku. V téže době realizoval monumentální výzdobu např. vestibulu nádraží v Brně (1955), mozaiková okna vestibulu nádraží v Poděbradech (1957), sgrafita v nemocnici v Ivančicích (1958).

Od roku 1952 se začal věnovat také grafice, v litografiích mnohokrát zachytil kraj pod Pálavou i Lednicko (cyklus „Jižní Morava“), navrhoval plakáty pro folklórní slavnosti v Tvrdomicích, vinobraní v Mikulově a další společenské události regionu. V 60. letech námětově čerpal ze svých studijních pobytů v Jugoslávii a Bretani, ale současně věnoval svůj zájem krajině Lednicka a Pálavy. Na přelomu 60. a 70. let se ještě jednou vrátil k monumentální tvorbě, navrhl mířže pro zasedací síň a degustační místnost Moravských vinařských závodů a výzdobu smuteční obřadní síně v Mikulově. V posledních letech života se malíř věnoval opět krajinomalbě.

Akademický malíř Rudolf Gajdoš je bezesporu nejvýznamnějším umělcem, tvořícím v Mikulově ve 2. polovině 20. století. Mikulovská výstava jeho prací opět přesvědčila, že Gajdošovo dílo si zaslouží naši trvalou pozornost.

Marie Filippová – Otevřený projekt a jiné práce (18. 7.–30. 8.)

Brněnská výtvarnice Marie Filippová (*1938) svým dílem zaujímá významné postavení na poli současné grafiky a kresby. V letech 1957–1963 vystudovala Vysokou školu uměleckoprůmyslovou v Praze u prof. Antonína Strnadela, od konce 50. let se soustavně věnuje grafické práci. Ve svých raných grafikách autorka zobrazovala civilní, všední až banální témata, tehdy v letech 1965–1970 vznikly cykly Okna, Schody, Silnice aj. V 70. letech se autorka soustředila na lidskou figuru a inspirovala se přírodou, např. Hlemýžď, Nebe, cyklus Roční doby. Druhou, stejně podstatnou linií tvorby Marie Filippové je ilustrace, nebo lépe řečeno grafika a kresba inspirovaná klasickou i moderní literaturou. Vytváří grafiku ke sbírce básní Ivana Blatného „Melancholické procházky“, lepty a suché jehly na téma knihy Friedricha Dürrenmatta „Soudce a jeho kat“, „Paní z námoří I, II“ podle dramatu Henrika Ibsena, cyklus kreseb podle tragédie Viktora Huga „Zmoudření Dona Quijota“ aj.

Věnuje se také užité grafice, vytváří pamětní listy, divadelní programy a plakáty k výstavám. Na výstavě v mikulovské synagoze se Marie Filippová představila vedle grafiky z let 1996/97 svou nejnovější prací „Otevřený projekt“ – „Nejdříve jsem myslel, že jsou to tečky, a byly to hvězdy“ (1997/98). Technikou perforované kresby, kdy každému perforovanému bodu na papíře přiřadila symboliku osudu jednoho zavražděného člověka, zachytila autorka hrůznost holocaustu a koncentračních táborů. Ústřední perforovaná kresba „Svitek“ byla zakoupena do sbírek Regionálního muzea Mikulov a je trvale instalována na východní stěně synagogy, v místech, kde stával barokní svatostánek, aron-ha kodeš.

Stolečku, prostři se! (8. 12.–22. 1. 1999)

Putovní výstava „Stolečku, prostři se!“ představila vývoj stolování v průběhu 18. - 20. století. Autorkou scénáře a kurátorkou výstavy je Mgr. Hana Jabůrková, odborně spolupracovali PhDr. Lubomír Piperek a PhDr. Alena Podzenná, všichni pracovníci Okresního vlastivědného muzea ve Vsetíně, zapůjčením předmětů ze svých sbírek se na výstavě podílelo dalších 8 moravských muzeí.

Výstava vyšla z dochovaných muzejních sbírek stolního nádobí, kdysi běžně používaného v měštanském či šlechtickém prostředí, jehož typová, tvarová i materiálová rozmanitost byla v tomto období ovlivněna nejenom způsobem stravování, ale i střídáním výtvarných slohů, sociálním prostředím a charakteristikou území. Výstava se zaměřila na představení hlavních výtvarných proudů, které ovlivnily v průběhu 18.–20. století tvář stolování a zároveň představila základní materiály, z kterých byly tyto užité předměty, určené ke stolování a konzumaci nápojů a stravy, vyráběny. Velkou část vystavených předmětů tvořily soubory ze sbírek Regionálního muzea v Mikulově - cínové a alpakové stolní nádobí, fajáns, porcelán a nápojové sklo. Výstava „Stolečku, prostí se!“ volně navázala na stálou expozici RMM „Od gotiky po empír“ – historický interiér a užité umění ze sbírek Moravské galerie v Brně, které byla na mikulovském zámku otevřena v květnu roku 1998.